

SOP: Tính lợi nhuận theo chuyến vận chuyển

Tài liệu thực chiến ERP • AI-X — ai-x.vn • Cập nhật 2026-04-19 08:23:00

Phiên bản PDF miễn phí — liên hệ AI-X để nhận bộ biểu mẫu điền sẵn & tư vấn lộ trình.

1. Tên SOP

SOP-MARGIN-06 — Tính lợi nhuận theo chuyến vận chuyển (ngành vận tải đường bộ & container)

2. Mục đích

Đảm bảo lợi nhuận của mỗi chuyến vận chuyển được tính đầy đủ — cước bán, phụ thu, trừ đi toàn bộ chi phí xe (nhiên liệu, cầu đường, nâng hạ, phụ cấp, sửa chữa) và chi phí thuê ngoài (nếu có) — thay vì chỉ nhìn vào tổng doanh thu cuối tháng mà không biết chuyến nào thực sự đóng góp lợi nhuận. SOP quy định cách tổng hợp cước bán và chi phí theo từng chuyến, cách tính biên lợi nhuận, và cách rà soát để phát hiện chuyến/tuyến/khách hàng nào đang có biên lợi nhuận thấp bất thường.

Một chuyến 1.500.000đ — lãi 17% hay hòa vốn? Cước bán 1.500.000đ Không phụ thu Tổng chi phí thực tế 1.250.000đ Nhiên liệu + cầu đường + nâng hạ + phụ cấp → Biên lợi nhuận thực: chỉ ~17%, thấp hơn mục tiêu 30%

3. Phạm vi áp dụng

Áp dụng cho việc tính lợi nhuận của mọi chuyến vận chuyển đã hoàn tất. Bao gồm: tổng hợp cước bán và phụ thu theo chuyến, tổng hợp chi phí trực tiếp (từ SOP-COST-04) và chi phí thuê ngoài, tính biên lợi nhuận theo chuyến/tuyến/khách hàng. Không bao gồm việc định giá cước bán ban đầu hay đàm phán hợp đồng khách hàng.

4. Thuật ngữ và định nghĩa

Cước bán	Giá cước công ty thu từ khách hàng cho một chuyến vận chuyển.

Phụ thu	Các khoản thu thêm ngoài cước cơ bản (phụ thu nhiên liệu, phụ thu mùa cao điểm, phụ thu chờ đợi).
Chi phí thuê ngoài	Chi phí khi công ty thuê xe/tài xế bên ngoài để thực hiện một phần chuyến, thay vì dùng đội xe tự có.
Biên lợi nhuận chuyến	$(\text{Cước bán} + \text{Phụ thu} - \text{Tổng chi phí chuyến}) \div (\text{Cước bán} + \text{Phụ thu})$, thể hiện tỷ lệ lợi nhuận trên doanh thu chuyến.
Nhận chuyến không hiệu quả	Tình huống công ty nhận một chuyến có cước bán thấp hơn hoặc gần bằng chi phí thực hiện, dẫn đến lợi nhuận thấp hoặc âm.

5. Vai trò tham gia

Kế toán chi phí	Tổng hợp chi phí chuyến từ SOP-COST-04, tính lợi nhuận theo chuyến.
Nhân viên kinh doanh	Cung cấp thông tin cước bán, phụ thu đã thỏa thuận với khách hàng cho từng chuyến.
Điều phối viên	Xác nhận chuyến đã hoàn tất, cung cấp thông tin thuê ngoài nếu có.
Quản lý vận hành	Rà soát biên lợi nhuận theo tuyến/khách hàng, phát hiện chuyến biên thấp bất thường.
CEO/BOD	Quyết định chính sách nhận/từ chối chuyến dựa trên phân tích biên lợi nhuận.

6. Ma trận RACI

R = Responsible · A = Accountable · C = Consulted · I = Informed

Hoạt động | Nhân viên KD | Điều phối viên | Kế toán chi phí | Quản lý vận hành | CEO/BOD

Ghi nhận cước bán và phụ thu theo chuyến | R/A | I | I | I | I

Xác nhận chi phí thuê ngoài (nếu có) | I | R/A | I | I | I

Tổng hợp chi phí chuyến từ SOP-COST-04 | I | I | R/A | I | I

Tính biên lợi nhuận theo chuyến | I | I | R/A | I | I

Rà soát chuyến/tuyến biên thấp bất thường | C | C | R | A | I

Quyết định chính sách nhận/từ chối chuyến | C | I | C | C | R/A

7. Dữ liệu đầu vào

Cước bán và phụ thu đã thỏa thuận theo từng chuyến, dữ liệu chi phí chuyến đã ghi nhận từ SOP-COST-04, chi phí thuê ngoài (nếu sử dụng xe/tài xế bên ngoài), mục tiêu biên lợi nhuận tham khảo theo tuyến.

8. Quy trình từng bước

Bước 1 — Ghi nhận cước bán và phụ thu ngay khi chuyến được xác nhận. Nhân viên kinh doanh nhập cước bán và các khoản phụ thu đã thỏa thuận với khách hàng, gắn với mã lệnh vận chuyển.

Bước 2 — Xác nhận chi phí trực tiếp của chuyến. Kế toán chi phí lấy dữ liệu chi phí đã ghi nhận và đối chiếu từ SOP-COST-04 (nhiên liệu, cầu đường, nâng hạ, phụ cấp, sửa chữa).

Bước 3 — Ghi nhận chi phí thuê ngoài nếu có. Nếu chuyến sử dụng xe/tài xế thuê ngoài, điều phối viên cung cấp chi phí thuê thực tế, kế toán ghi nhận riêng.

Bước 4 — Tính tổng chi phí chuyến. Cộng toàn bộ chi phí trực tiếp và chi phí thuê ngoài (nếu có) thành tổng chi phí chuyến.

Bước 5 — Tính biên lợi nhuận chuyến. $\text{Biên lợi nhuận} = (\text{Cước bán} + \text{Phụ thu} - \text{Tổng chi phí}) \div (\text{Cước bán} + \text{Phụ thu})$.

Bước 6 — So sánh với mục tiêu biên lợi nhuận tham khảo theo tuyến. Nếu biên lợi nhuận thấp hơn đáng kể so với mục tiêu, đánh dấu chuyến này để rà soát nguyên nhân.

Bước 7 — Phân tích nguyên nhân biên lợi nhuận thấp. Xác định do cước bán thấp (đàm phán chưa tốt), chi phí thực tế vượt định mức (tuyến xa, chạy rỗng nhiều), hay chi phí thuê ngoài cao.

Bước 8 — Báo cáo biên lợi nhuận theo tuyến/khách hàng định kỳ. Quản lý vận hành tổng hợp báo cáo hàng tháng, xác định tuyến/khách hàng nào đang đóng góp lợi nhuận tốt, tuyến/khách hàng nào cần xem lại chính sách giá.

Bước 9 — Đề xuất điều chỉnh chính sách nhận chuyến. Dựa trên phân tích, đề xuất CEO/BOD điều chỉnh giá cước tối thiểu theo tuyến hoặc từ chối các chuyến có biên lợi nhuận dự kiến quá thấp.

Ba lớp kiểm soát lợi nhuận theo chuyến LỚP 1 — Ghi nhận đủ Cước bán + chi phí thực tế mỗi chuyến LỚP 2 — Tính đúng Biên lợi nhuận từng chuyến, so mục tiêu tuyến LỚP 3 — Hành động Điều chỉnh giá tối thiểu, từ chối chuyến biên thấp Không cần chờ báo cáo tài chính cuối kỳ mới biết chuyến nào có lãi

9. Điểm kiểm soát và điều kiện phê duyệt

Công bố báo cáo lợi nhuận chuyến	Đã có đầy đủ cước bán, phụ thu và chi phí thực tế của chuyến
Đánh dấu chuyến biên thấp bất thường	Biên lợi nhuận thấp hơn mục tiêu tham khảo theo tuyến quá 5 điểm %
Chấp nhận chuyến biên thấp có chủ đích	Có lý do chiến lược (giữ khách hàng lớn), được CEO/BOD phê duyệt
Điều chỉnh giá cước tối thiểu theo tuyến	Dựa trên phân tích đủ dữ liệu (tối thiểu một chu kỳ báo cáo), có phê duyệt CEO/BOD

10. Ngoại lệ và cách xử lý

Chuyến nhận với giá thấp để giữ khách hàng chiến lược: đánh dấu riêng là "biên thấp có chủ đích", không tính

vào nhóm cảnh báo bất thường nhưng vẫn theo dõi tần suất để tránh lặp lại ngoài kế hoạch. Chi phí phát sinh bất khả kháng (tai nạn, sự cố ngoài dự kiến): ghi nhận riêng, không tính vào định mức chuẩn của tuyến, báo cáo riêng cho CEO/BOD. Thiếu dữ liệu chi phí đầy đủ khi cần báo cáo gấp: dùng chi phí ước lượng theo định mức tuyến, ghi rõ là số tạm tính, cập nhật lại khi có đủ dữ liệu chính thức.

11. KPI cần theo dõi

Mức mục tiêu tham khảo.

Biên lợi nhuận trung bình theo chuyển	$(\text{Doanh thu chuyển} - \text{Chi phí chuyển}) \div \text{Doanh thu chuyển}$	Theo mục tiêu từng tuyến
Tỷ lệ chuyển có biên thấp bất thường	$\text{Chuyển biên thấp bất thường} \div \text{Tổng số chuyển}$	Giảm dần theo tháng
Biên lợi nhuận theo tuyến	Tính riêng cho từng tuyến chính	So sánh giữa các tuyến
Tỷ lệ chuyển thuê ngoài trên tổng số chuyển	$\text{Chuyển thuê ngoài} \div \text{Tổng số chuyển}$	Theo dõi xu hướng chi phí

12. Hồ sơ và biểu mẫu liên quan

Bảng tổng hợp cước bán và chi phí theo chuyển, Bảng mục tiêu biên lợi nhuận tham khảo theo tuyến, Checklist rà soát chuyển biên thấp, Dashboard biên lợi nhuận theo chuyển/tuyến/khách hàng.

13. Đầu ra và tiêu chí hoàn thành

Mọi chuyển đã hoàn tất có biên lợi nhuận được tính đầy đủ dựa trên chi phí thực tế; các chuyển/tuyến/khách hàng có biên lợi nhuận thấp bất thường được phát hiện và phân tích nguyên nhân; có dashboard biên lợi nhuận để hỗ trợ quyết định nhận/từ chối chuyển và điều chỉnh giá cước.

14. Ví dụ thực tế của một công ty vận tải container

Ví dụ minh họa mang tính mô phỏng, không phải số liệu thống kê chính thức.

Một chuyển từ Cát Lái đến Bình Dương có cước bán 1.500.000đ, không phụ thu. Chi phí thực tế của chuyển (nhiên liệu, cầu đường, nâng hạ, phụ cấp) tổng cộng 1.250.000đ. Biên lợi nhuận chỉ đạt khoảng 17%, thấp hơn nhiều so với mục tiêu tham khảo 30% cho tuyến này. Rà soát cho thấy nguyên nhân là chuyển này được nhận với giá thấp hơn giá thị trường do đàm phán vội trong mùa thấp điểm. Sau khi áp dụng SOP, dữ liệu này được đưa vào báo cáo hàng tháng, giúp đội kinh doanh điều chỉnh giá tối thiểu cho tuyến này trong các lần báo giá tiếp theo, tránh lặp lại tình trạng nhận chuyển gần như hòa vốn.

15. Checklist áp dụng nhanh

- [] Mọi chuyển hoàn tất có đầy đủ dữ liệu cước bán, phụ thu và chi phí thực tế.

- ☐ Biên lợi nhuận được tính cho từng chuyến, không chỉ tổng hợp theo tháng.
- ☐ Có mục tiêu biên lợi nhuận tham khảo theo từng tuyến chính.
- ☐ Chuyến có biên lợi nhuận thấp bất thường được đánh dấu và phân tích nguyên nhân.
- ☐ Chuyến biên thấp có chủ đích được đánh dấu riêng, không lẫn vào nhóm cảnh báo.
- ☐ Có báo cáo biên lợi nhuận theo tuyến/khách hàng định kỳ.
- ☐ Có dashboard biên lợi nhuận được dùng để hỗ trợ quyết định nhận/từ chối chuyến.

Xem thêm: Bộ công cụ tính lợi nhuận theo chuyến vận chuyển — bộ công cụ đi kèm SOP này.

AIX • TƯ VẤN TRIỂN KHAI ERP & AI

Cần bộ SOP này chạy trên hệ thống thực tế?

AI-X thiết kế lộ trình ERP & AI 90 ngày riêng cho doanh nghiệp của bạn:
chuẩn hóa dữ liệu — SOP số hóa — dashboard điều hành.

ai-x.vn/contactus

Tài liệu phát hành miễn phí bởi AI-X (ai-x.vn). Vui lòng không chỉnh sửa nội dung khi chia sẻ lại.